

Dosarul nr. 2ra-151/2020

Prima instanță: Judecătoria Centru, mun. Chișinău (D. Șuşchevici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Clevadi, V. Bogoroș, Iu. Sîrcu)

Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (V. Macinskaia, V. Tataru, S. Novac, T. Chișca-Doneva, A. Cobăneanu)

Instanța de revizuire: Curtea Supremă de Justiție (O. Sternioală, A. Cobăneanu, S. Filincova, G. Stratulat, V. Burduh)

DECIZIE

26 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Sveatoslav Moldovan
Nina Vascan
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Irina Cocu și Igor Calentiev, reprezentați de către avocatul Nicolae Frumosu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Aurelia Dacina, Alexandra Șireaeva, Igor Calentiev și Irina Cocu împotriva lui Oleg Bojenin, Sergiu Caracuianu, Ministerului de Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător,

împotriva deciziei din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 15 noiembrie 2002 Aurelia Dacina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului defunctului și valoarea minimului de existență.

În motivarea acțiunii a indicat că la xxxxx de către colaboratorii de poliție Caracuianu Oleg și Bojenin Sergiu a fost omorât soțul ei, Dacin Mihail. În rezultat i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 62 760,79 de lei, valoarea bunurilor sustrase, cât și cheltuielile suportate în legătură cu înmormântarea soțului. Totodată i s-a cauzat și prejudiciu moral prin infrațiune pe care l-a apreciat în mărime de 500 000 de lei.

Instanța de judecată a admis parțial pretențiile sale în cadrul procesului penal, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 33 064 de lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 de lei, în rest pretențiile au fost lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

Deoarece arma cu care a fost omorât soțul său Mihail Dacin era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, consideră că răspundere pentru cauzarea prejudiciului material și moral poartă Ministerul Afacerilor Interne, iar achitarea sumelor urmează a fi efectuată din contul bugetului de stat.

Astfel, reclamanta Aurelia Dacina a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 562 760,79 de lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului defunctului și valoarea minimului de existență.

Prin încheierea din 02 decembrie 2002 a Curții de Apel, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Aurelia Dacina împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind restituirea pagubelor a fost strămutată spre judecare la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

La 15 noiembrie 2002 Irina Cocu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

În motivarea acțiunii a indicat că la xxxxxxxx de către colaboratorii de poliție Caracuianu Oleg și Bojenin Sergiu a fost omorât soțul ei Vitalie Cocu, fiindu-i sustrasă suma de 160 de lei.

Instanța de judecată a admis parțial pretențiile sale în cadrul procesului penal, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 160 de lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 de lei, în rest pretențiile au fost lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil.

Deoarece arma cu care a fost omorât soțul său Vitalie Cocu era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, consideră că răspundere pentru cauzarea prejudiciului material și moral poartă Ministerul Afacerilor Interne, iar achitarea sumelor urmează a fi efectuată din contul bugetului de stat.

În legătură cu decesul soțului său, dânsa a suportat cheltuieli de înmormântare și alte cheltuieli în mărime de 27 276 de lei.

Astfel, reclamanta Irina Cocu a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 527 436 de lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

Prin încheierea din 02 decembrie 2002 a Curții de Apel, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Cocu împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind restituirea pagubelor a fost strămutată spre judecare la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

La 15 noiembrie 2002 Igor Calentiev a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și

moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

În motivarea acțiunii a indicat că la xxxxxx de către colaboratorii de poliție Caracuianu Oleg și Bojenin Sergiu a fost omorât feciorul său V.Calentiev.

Instanța de judecată a admis parțial pretențiile sale în cadrul procesului penal, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 14 080 de lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 de lei, în rest pretențiile au fost lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil. Achitarea sumelor dispuse prin sentință de către condamnați nu este reală.

În legătură cu decesul feciorului, dânsul a suportat cheltuieli pentru efectuarea cercetării tehnice a automobilului sustras în vederea stabilirii defectelor și pentru repararea automobilului, în mărime de 13 207 de lei, efectuarea expertizei în sumă de 100 de lei, pentru serviciile avocatului în mărime de 1000 de lei, cheltuieli pentru înmormântarea feciorului în mărime de 4643 de lei. Totodată fiicele victimei Irina și Anastasia au pierdut întreținătorul, ca rezultat fiindu-le stabilită o pensie de întreținere în mărime de 51,24 de lei și 83,4 de lei.

Deoarece arma cu care a fost omorât feciorul său V.Calentiev era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, consideră că răspundere pentru cauzarea prejudiciului material și moral poartă Ministerul Afacerilor Interne, iar achitarea sumelor urmează a fi efectuată din contul bugetului de stat.

Astfel, reclamantul Igor Calentiev a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 570 030 de lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător.

Prin încheierea din 02 decembrie 2002 a Curții de Apel, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Calentiev împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind restituirea pagubelor a fost strămutată spre judecare la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

La 15 noiembrie 2002 Alexandra Șireaeva a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului defunctului și valoarea minimumului de existență.

În motivarea acțiunii a indicat că la xxxxxx de către colaboratorii de poliție Caracuianu Oleg și Bojenin Sergiu a fost omorât soțul ei Sergiu Șireaev.

Instanța de judecată a admis parțial pretențiile sale în cadrul procesului penal, încasând din contul inculpaților prejudiciul material în mărime de 350 de lei și prejudiciul moral în mărime de 500 000 de lei, în rest pretențiile au fost lăsate fără examinare, însă cu drept de a fi soluționate în cadrul unui proces civil. Achitarea sumelor dispuse prin sentință de către condamnați nu este reală.

În legătură cu decesul soțului său, dânsa a suportat și alte cheltuieli suplimentare care la fel urmează a fi restituite, în mărime totală de 3354 de lei. Totodată fiicei victimei xxxx care a pierdut întreținătorul, i-a fost stabilită o pensie de întreținere în mărime de 184,60 de lei.

Deoarece arma cu care a fost omorât soțul său Sergiu Șireaev era din dotarea Ministerului Afacerilor Interne, fiind transmisă colaboratorului de poliție recunoscut vinovat de săvârșirea omorului, consideră că răspundere pentru cauzarea

prejudiciului material și moral poartă Ministerul Afacerilor Interne, iar achitarea sumelor urmează a fi efectuată din contul bugetului de stat.

Astfel, reclamanta Alexandra Șireaeva a solicitat încasarea din contul statului a sumei de 503 704 de lei, cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și compensarea diferenței dintre pensia de urmaș a copilului defunctului și valoarea minimumului de existență.

Prin încheierea din 02 decembrie 2002 a Curții de Apel, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandra Șireaeva împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind restituirea pagubelor a fost strămutată spre judecare la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

Prin încheierea din 29 ianuarie 2003 a Judecătoriei Centru, or. Chișinău cererile de chemare în judecată depuse de Aurelia Dacina, Irina Cocu, Igor Calentiev și Alexandra Șireaeva împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova privind restituirea pagubelor au fost conexe într-o singură cauză civilă.

Prin hotărârea din 18 martie 2003 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău s-a dispus încasarea prejudiciului material de la Ministerul Afacerilor Interne în beneficiul Alexandrei Șireaeva în sumă de 3704 lei; Aureliei Dacina în sumă de 62760 de lei; Irinei Cocu în sumă de 27 340 de lei; lui Igor Calentiev în sumă de 56 050 de lei, în rest pretențiile au fost respinse.

Pretențiile înaintate împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova au fost respinse.

S-a dispus încasarea taxei de stat de la Ministerul Afacerilor Interne în mărime de 3% din suma încasată, ce constituie 4489,62 de lei.

Pentru a decide astfel, prima instanță a constatat că victimele au fost omorâte prin împușcături cu pistolul, care este o sursă de pericol social sporit, și care aparține Ministerului Afacerilor Interne. Astfel în temeiul art. 485 Cod civil, din contul Ministerului Afacerilor Interne urmează a fi încasată paguba materială cauzată reclamantilor.

Referitor la cerința privind încasarea prejudiciului moral, instanța a indicat că această pretenție a fost admisă prin sentința Curții de Apel care este definitivă, fiind încasată de la condamnații Caracuianu și Bojenin, câte 500 000 de lei pentru fiecare reclamant, din care considerent instanța a concluzionat că încasarea repetată a acestei sume nu poate avea loc.

Prin decizia din 16 septembrie 2003 a Curții de Apel Chișinău, s-au admis apelurile declarate de Ministerul Afacerilor Interne, Aurelia Dacina, Irina Cocu, Igor Calentiev, Alexandra Șireaeva, s-a casat hotărârea din 18 martie 2003 a Judecătoriei s. Centru, mun. Chișinău, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de judecată în altă componentă.

Pentru a decide astfel instanța de apel a concluzionat că prin hotărârea pronunțată, instanța a atins interesele persoanelor interesate în proces, care urmau a fi atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii. Aceste persoane sunt condamnații Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu față de care pe viitor pot apărea acțiuni de regres din partea Ministerului Afacerilor Interne.

Prin încheierea protocolară din 23 ianuarie 2004 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău au fost atrași în calitate de copârâți Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg (f.d.93, vol.I).

Prin încheierea protocolară din 04 iunie 2004 a Judecătorei Centru, mun.Chișinău au fost atrași în calitate de copârâți Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg (f.d.130, vol.I).

Prin hotărârea din 21 iunie 2004 a Judecătorei Centru, mun.Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a încasat de la Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar, în beneficiul Aureliei Dacina paguba materială în sumă de 62 760 de lei, Irinei Cocu paguba materială în sumă de 27 343,50 de lei, Alexandrei Șireaeva paguba materială în sumă de 3354 de lei, lui Igor Calentiev paguba materială în sumă de 47 190 de lei, în rest acțiunea s-a respins.

S-au respins ca nefondate pretențiile Aureliei Dacina, Irinei Cocu, Alexandrei Șireaeva și Igor Calentiev înaintate împotriva Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor privind încasarea pagubelor morale și materiale.

S-a încasat de la Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar, taxa de stat în mărime de 3% din suma totală încasată 140 647 de lei, ceea ce constituie 4219,41 de lei.

Pentru a decide astfel prima instanță a constatat că prin sentința Curții de Apel Chișinău din 11 iulie 2002 s-a dispus încasarea de la Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg în beneficiul reclamanților valoarea bunurilor de care victimele au fost lipsite în urma săvârșirii infracțiunii. Prin respectiva cerere de chemare în judecată se pretinde încasarea prejudiciului material nemijlocit suportat la înmormântarea victimelor și efectuarea ritualelor religioase, cheltuielile pentru asistența juridică, restabilirea automobilelor Aurelia Dacina și Igor Calentiev, care au fost deteriorate de către condamnați, pretenții care au fost admise.

Instanța a stabilit că victimele au fost omorâte cu pistolul de tip „Makarov”, care însă nu este o sursă de pericol sporit. Prin urmare nu poate fi invocată răspunderea pentru dauna cauzată de un izvor de pericol sporit reglementată de art. 485 Cod civil (redacția legii aplicabile la momentul apariției litigiului), or legislatorul indică concret răspunderea organizațiilor și cetățenilor, activitatea cărora este legată de pericol sporit pentru ce-i din jur, pentru cauzarea daunelor de izvorul cu pericol sporit.

Instanța a menționat că infracțiunile de care Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg au fost condamnați, au fost comise în afara timpului de serviciu cu pistolul de tip „Makarov”, însă acesta nu poate fi izvor de pericol sporit, or însăși activitatea colaboratorilor organelor de poliție care dețin arme de foc nu poate prezenta pericol pentru ce-i din jur. Deși Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg posedau pistolul de tip „Makarov”, fiindu-le repartizat acestora din dotare de către Ministerul Afacerilor Interne, anume pentru exercitarea obligațiilor de serviciu, primii folosindu-l în afara serviciului. Din acest motiv prejudiciul material pretins de către reclamanți urmează a fi încasat din contul lui Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg și nu din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerul Finanțelor.

Cerințele reclamanților privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 500 000 de lei, instanța le-a respins, or prin sentința Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2002, s-a dispus deja încasarea din contul inculpaților Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg în beneficiul reclamanților a câte 500 000 de lei pentru fiecare.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 28 iunie 2004 reclamanții Cocu Irina, Dacina Aurelia Șireaeva Alexandra, Calentiev Igor au declarat apel.

Prin decizia din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Irina Cocu, Aurelia Dacina, Alexandra Șireaeva și Igor

Calentiev și a fost menținută hotărârea din 21 iunie 2004 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

Prin decizia din 22 decembrie 2004 a Curții Supreme de Justiție s-au admis recursurile declarate de Irina Cocu, Aurelia Dacina, Alexandrei Șireaeva și Igor Calentiev, au fost casate decizia din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 21 iunie 2004 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, cu dispunerea încetării procesului.

Pentru a decide astfel, instanța de recurs a constatat că prin sentința definitivă a Curții de Apel din 11 iulie 2002, Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu au fost condamnați la detenție pe viață. Totodată prin sentința respectivă a fost încasată paguba materială, cât și paguba morală, iar în temeiul art. 169 Cod de procedură civilă, judecătorul urma a refuza primirea cererii la litigiul căruia există deja o hotărâre judecătorească.

Prin încheierea din 04 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea de revizuire depusă de Igor Calentiev și Irina Cocu, reprezentați de avocatul Nicolae Frumosu, s-a casat decizia din 22 decembrie 2004 a Curții Supreme de Justiție și s-a reținut în Curtea Supremă de Justiție prezenta cauză civilă, pentru rejudecarea recursului declarat de Irina Cocu și Igor Calentiev împotriva deciziei din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău.

La 06 decembrie 2019 a fost reînregistrat recursul declarat de către Calentiev Igor, Cocu Irina, iar la 17 ianuarie 2020 au depus cerere de completare a recursului împotriva deciziei din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău, prin care au solicitat casarea deciziei din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 21 iunie 2004 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, cu remiterea cauzei la rejudecare în primă instanță, or, emiterea unei hotărâri noi de încasare în mod solidar din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Oleg Bojenin și Sergiu Caracuianu în beneficiul Irinei Cocu, a prejudiciului material în mărime de 27 343,50 de lei, a prejudiciului suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor al decedatului, Nicoleta Cocu, în mărime de 39 600,70 de lei, compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 147 de lei, precum și încasarea în mod solidar din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul Irinei Cocu a prejudiciului moral în sumă de 500 000 de lei. Încasarea în mod solidar din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Oleg Bojenin și Sergiu Caracuianu în beneficiul lui Igor Calentiev, a prejudiciului material în mărime de 56 050 de lei, a prejudiciului suportat ca urmare a îngrijirii copilului minor al decedatului, Anastasia Calentiev, în mărime de 66 132,30 de lei, compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5099 de lei, precum și încasarea în mod solidar din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Igor Calentiev a prejudiciului moral în sumă de 500 000 de lei (f.d. 174-177, vol.I și f.d. 74-85, vol.II).

În motivarea recursului recurenții și-au exprimat dezacordul cu actele judecătorești emise de instanțele ierarhic inferioare, din motivul că instanțele nu au aplicat corect normele de drept material, ce prevăd răspunderea proprietarului armei, or folosirea armei în scopul săvârșirii infracțiunilor de omor a fost posibilă doar din vina proprietarului armei, ca rezultat fiindu-le cauzate prejudicii materiale și morale.

Au menționat că de către instanțele ierarhic inferioare s-au aplicat eronat normele de drept material și nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Au subliniat că repararea prejudiciului material și moral, ca rezultat al omorului de către colaboratorii Ministerului Afacerilor Interne (Sergiu Caracuianu și Oleg Bojenin) a fiului lui Igor Calentiev și a soțului Irinei Cocu, urmează de încasat anume din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor, motivând că împușcarea acestora a fost realizată cu arma (pistolul Makarov nr. 3451) deținut în proprietate de către Ministerul Afacerilor Interne, astfel ținând cont că arma de foc constituie un izvor de pericol sporit, responsabilitatea pentru producerea prejudiciului o poartă inclusiv proprietarul armei.

Au reținut că instanțele inferioare au omis a se expune asupra unei pretenții înaintate de către reclamânți atât în cererile de chemare în judecată precum și în cererile de apel și anume încasarea sumelor de bani cu titlu de reparare a prejudiciului suportat de către aceștia ca urmare a îngrijirii copiilor minori ai decedaților. Astfel, având în vedere că instanțele inferioare nu s-au expus asupra tuturor capetelor din cererile de chemare în judecată, această încălcare a condus la soluționarea greșită a cauzei (art.432 alin. (4) Cod de procedură civilă), precum și faptul că copii decedaților (minori la acea vreme) nici nu au fost atrași în proces în conformitate cu prevederile art. 432 alin. (3) lit. d) Cod de procedură civilă.

La fel, au menționat că decizia din 22 octombrie 2002 a Curții Supreme de Justiție ce a menținut decizia 11 iulie 2002 a Curții de Apel, prin care condamnații la detențiune pe viață Sergiu Caracuianu și Oleg Bojenin urmau să achite prejudiciul moral în sumă de 500 000 de lei persoanelor păgubite, are puterea de lucru judecat. Așa cum până în prezent recurenții n-au încasat sumele dispuse de către instanțele de judecată, consideră necesar de a le încasa în mod solidar de la Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Finanțelor, or, atât făptuitorii cât și proprietarii armei cu care au fost omorâți rudele recurenților, au cauzat în comun dauna ca urmare a săvârșirii infracțiunii, respectiv răspund solidar față de persoanele vătămate.

La 24 februarie 2020 Ministerul Afacerilor Interne a depus referință pe marginea recursului declarat de Irina Cocu și Igor Calentiev, reprezentați de către avocatul Nicolae Frumosu, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

La 25 februarie 2020 Sergiu Caracuianu a depus referință pe marginea recursului declarat de Irina Cocu și Igor Calentiev, reprezentați de către avocatul Nicolae Frumosu, solicitând respingerea cererii de recurs și a cererii de completare a recursului, cu încetarea procesului civil.

A menționat că în pct. 13 din recurs avocatul face trimitere la art. 485 Cod civil al RSS Moldovenești, însă la momentul săvârșirii infracțiunii era în vigoare Codul civil al R.Moldova și este ilegal să se facă trimitere la acte normative care nu sunt în vigoare.

A subliniat că în pct.14 a recursului avocatul face trimitere la cazuri din Federația Rusă, publicații din ziare, însă pe teritoriul R.Moldova funcționează legile adoptate în R.Moldova, dar nu al Federației Ruse, iar instanțele la examinarea cauzei urmează să aplice legislația, dar nu articole din ziare.

Invocă că în pct. 27 al recursului avocatul face trimitere la art. 491, 492 din Codul civil al RSS Moldovenești și solicită despăgubiri suplimentare materiale, pentru întreținerea copiilor minori, însă conform legislației în vigoare, familiile social vulnerabile sunt asigurate de stat cu indemnizații.

A evidențiat că condamnații la detențiune pe viață nu sunt încadrați în câmpul muncii, astfel dânsul nu dispune de venituri din care ar putea fi încasat prejudiciul material și moral.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 21 august 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Irina Cocu și Igor Calentiev, și va casa decizia instanței de apel în partea pretențiilor reclamanților Irina Cocu și Igor Colentiev, cu remiterea cauzei la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5) și (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 21 iunie 2004 a Judecătoriei Centru, mun.Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a încasat de la Sergiu Caracuianu și Oleg Bojenin, în mod solidar, în beneficiul Aureliei Dacina paguba materială în sumă de 62 760 de lei, Irinei Cocu paguba materială în sumă de 27 343,50 de lei, Alexandrei Șireaeva paguba materială în sumă de 3354 de lei, lui Igor Calentiev paguba materială în sumă de 47 190 de lei, în rest acțiunea s-a respins.

S-au respins ca nefondate pretențiile Aureliei Dacina, Irinei Cocu, Alexandrei Șireaeva și Igor Calentiev înaintate împotriva Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor privind încasarea pagubelor morale și materiale.

S-a încasat de la Caracuianu Sergiu și Bojenin Oleg, în mod solidar, taxa de stat în mărime de 3% din suma totală încasată 140 647 de lei, ceea ce constituie 4219,41 de lei.

Prin decizia din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Irina Cocu, Aurelia Dacina, Alexandra Șireaeva și Igor Calentiev și a fost menținută hotărârea din 21 iunie 2004 a Judecătoriei Centru, or. Chișinău.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că cererile de recurs ridică probleme de drept procedural în ceea ce privește soluționarea de către instanța de apel a litigiului.

În condițiile date, instanța de recurs este chemată să ofere un răspuns dacă Curtea de Apel Chișinău a îndeplinit condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate (a se vedea, în contrast, Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

În aceste împrejurări, Colegiul lărgit a considerat că trebuie să opereze cu prevederile art. 390 alin. (1) lit. e) și f) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu aceste dispoziții legale procedurale, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, precum și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În aceeași ordine de idei, potrivit jurisprudenței stabilite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a învederat că unul din principiile legate de administrarea corectă a justiției se referă la hotărârile instanțelor de judecată, care ar trebui să explice în mod adecvat raționamentele pe care se bazează. Măsura în care se aplică această obligație de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie determinată în funcție de circumstanțele cauzei (a se vedea *Moreira Ferreira*, ibidem, parag. 84; *Orlen Lietuva LTD. vs Lituania*, 29 ianuarie 2019, parag. 82).

Cu titlu de principiu, o decizie judiciară nu poate fi calificată ca fiind arbitrară până la constatarea unui prejudiciu efectiv adus corectitudinii generale a procedurii judiciare, cu excepția cazului în care nu sunt prezentate motive pentru adoptarea acesteia sau motivele date se bazează pe o eroare de fapt sau de drept evidentă manifestată de instanța internă, rezultând în o „negare a justiției” (a se vedea *Andelkovic vs Serbia*, 9 aprilie 2013, parag. 27; *Bochan vs Ucraina* (nr. 2), Marea Cameră, 5 februarie 2015, parag. 61 – 63; *Gelenidze vs Georgia*, 7 noiembrie 2019, parag. 28). Logica aflată la baza noțiunii de „eroare evidentă de apreciere”, astfel cum este utilizată în contextul art. 6 § 1 din Convenție, este fără îndoială aceea că, având în vedere că eroarea de fapt sau de drept comisă de instanța națională este atât de vădită încât este calificată drept „evidentă” – în sensul că nu ar fi putut fi comisă de niciun magistrat rezonabil – este posibil ca aceasta să fi adus atingere echității procesului (a se vedea *Dulaurans vs Franța*, 21 martie 2000, parag. 33 – 34).

Totodată, o hotărâre judecătorească care nu are niciun temei legal în dreptul intern și nu permite realizarea unei legături între faptele stabilite, dreptul aplicabil și rezultatul procesului, avea, în plus, un caracter arbitrar și trebuia interpretată drept o „denegare de justiție” (a se vedea *Andelkovic*, pre-citat, parag. 27).

Procedând la examinarea fondului recursului, Colegiul lărgit învederează că exigența motivării hotărârii judecătorești este o garanție a caracterului echitabil al procedurii și împotriva arbitrariului instanței de judecată. În acest caz, instanța de apel are obligația de a indica motivele raționamentelor sale și să facă referire la legea guvernantă a speței. Pe baza acestei analize juridice, instanța de apel trebuie să tragă concluziile de rigoare în urma examinării cererilor de apel. Etapele menționate trebuie să fie consecutive și să se afle într-o strânsă legătură logică, ceea ce consolidează ipoteza că soluția finală a instanței de judecată urmează să rezulte din partea motivată a hotărârii judecătorești.

La caz, Colegiul de control judiciar reține că Aurelia Dacina, Alexandra Șireaeva, Igor Calentiev și Irina Cocu înaintând cerere de chemare în judecată împotriva lui Oleg Bojenin, Sergiu Caracuianu, Ministerului de Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova au venit cu următoarele cerințe: repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător, cât și a cheltuielilor de judecată.

Colegiul civil, reiterează că, anterior prin sentința din 11 iulie 2002 a Curții de Apel, menținută prin decizia din 22 octombrie 2002 a Curții Supreme de Justiție, Bojenin Oleg Mihai și Caracuianu Sergiu Andrei s-au recunoscut culpabili de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 74 și 88 p.1,8 Cod penal, fiindu-le stabilită pedeapsă definitivă, detențiune pe viață.

S-a încasat de la Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu în mod solidar în beneficiul Alexandrei Șireaeva, pagubă materială în mărime de 350 de lei și pagubă morală în mărime de 500 000 de lei.

S-a încasat de la Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu în mod solidar în beneficiul Irinei Cocu, pagubă materială în mărime de 160 de lei și pagubă morală în mărime de 500 000 de lei.

S-a încasat de la Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu în mod solidar în beneficiul Svetlanei Rudneva, pagubă materială în mărime de 772, 67 de lei și pagubă morală în mărime de 500 000 de lei.

S-a încasat de la Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu în mod solidar în beneficiul Aureliei Dacina, pagubă materială în mărime de 33 064 de lei și pagubă morală în mărime de 500 000 de lei.

S-a încasat de la Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu în mod solidar în beneficiul lui Igor Calentiev, pagubă materială în mărime de 14 080 de lei și pagubă morală în mărime de 500 000 de lei.

S-a încasat de la Bojenin Oleg și Caracuianu Sergiu în mod solidar în beneficiul Ecaterinei Vidrașcu, pagubă materială în mărime de 35 890 de lei și pagubă morală în mărime de 500 000 de lei.

În rest, acțiunile civile ale Alexandrei Șireaeva, Irinei Cocu, Svetlanei Rudneva, Aureliei Dacina, Ecaterinei Vidrașcu, Igor Calentiev, N. Cazacova și A. Covaliov au fost lăsate fără examinare, pentru a fi soluționate în ordine civilă.

La acest capitol, instanța de recurs urmează să verifice dacă instanța de apel în motivarea deciziei sale s-a expus asupra tuturor pretențiilor și argumentelor înaintate.

Din lecturarea părții motivate a deciziei contestate, Colegiul lărgit observă că instanța de apel nu a examinat pretențiile reclamantilor cu privire la compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător, or, atât în partea motivată, cât și în dispozitiv nu s-a expus asupra admiterii sau respingerii pretenției.

În ansamblu, ținând cont de natura litigiului și de marja de apreciere a instanței de judecată, Colegiul judiciar opinează că a examinat principalele întrebări juridice stabilite și că nu este necesar să se pronunțe separat în privința motivelor cu privire la fondul cauzei civile. De fapt, acestea poartă un caracter secundar și nu au forță juridică de a influența decisiv considerentele de mai sus (a se vedea, printre alte autorități, Kamil Uzun vs Turcia, 10 mai 2007, parag. 64 din 10 mai 2007; Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs România (Marea Cameră), 17 iulie 2014, parag. 156).

Drept consecință, instanța de recurs conchide că decizia din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău este una nemotivată, de vreme ce instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor pretențiilor și argumentelor înaintate de către Irina Cocu și Igor Calentiev, iar soluția adoptată în această parte nu este clară. Efectul acestor încălcări de legalitate, și anume, devierile procedurale afectează echitatea procedurii în ansamblu și calitatea hotărârii judecătorești pronunțate în apel în acord cu art. 239 și art. 390 alin. (1) lit. e) și f) din Codul de procedură civilă. Or, la deliberarea deciziei, Curtea de Apel Chișinău nu a apreciat corect concluzia în urma examinării apelului dedus judecătii.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale.

Cu titlu de remarcă, judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural. Curtea Supremă de Justiție verifică doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, luând în considerare că instanța de apel a săvârșit o încălcare gravă procedurală, instanța de recurs opinează că singura soluție legală și rezonabilă este casarea deciziei în partea ce ține de pretențiile reclamantilor Irina Cocu și Igor Colentiev și trimiterea cauzei spre rejudecare, dat fiind faptul nesoluționării tuturor pretențiilor și nemotivării de către Curtea de Apel Chișinău a deciziei sale, instanța de recurs nu are pârghii de a verifica care soluție a fost aleasă până la urmă de către completul de judecată.

Așadar, Colegiul lărgit notează că greșelile procedurale nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora. De altfel, atât reclamantii cât și pârâții trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiați de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea *A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, 2 septembrie 2014, parag. 34, *Samardžić*, ibidem, parag. 31, *Gohe și alții vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul lărgit ajunge la concluzia de a casa parțial decizia din data de 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău în partea ce se referă la reclamantii Irina Cocu și Igor Calentiev și de a restitui prezenta cauză civilă la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători în acord cu art. 445 alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă.

Aici, Colegiul Civil subliniază că decizia din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău, urmează a fi casată în partea pretențiilor reclamantilor Irina Cocu și Igor Calentiev, așa cum Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin hotărârea sa din 09 aprilie 2019 s-a expus anume asupra încălcării drepturilor reclamantilor Irina Cocu și Igor Calentiev. La fel, prin încheierea din 04 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis revizuirea depusă de Irina Cocu și Igor Calentiev, s-a casat decizia din 22 decembrie 2004 a Curții Supreme de Justiție și s-a reținut spre examinare doar recursurile depuse de către Irina Cocu și Igor Calentiev, care la 17 ianuarie 2020 și-au reafirmat interesul spre examinarea cauzei prin depunerea unei cereri de completare a recursului inițial din 15 octombrie 2004.

Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea apelurilor Irinei Cocu și Igor Calentiev, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale (a se vedea cauzele *Baka vs Ungaria* (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; *Zubac vs Croația* (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

Pe această cale, cauza civilă urmează a fi judecată în întregime referitor la apelurile depuse de către Irina Cocu și Igor Calentiev, în cadrul unor proceduri noi, în cadrul căreia instanța de apel va avea sarcina de a stabili o legătură clară între faptele speței, dispozițiile legale aplicabile și concluziile la care a ajuns.

În funcție de rezultatul aprecierii juridice, instanța de apel va trebuie să constate temeinicia sau lipsa unui temei legal a cererilor de apel formulate (a se vedea, spre

exemplu, importanța rejudecării cauzei de către instanțele ierarhic inferioare în baza considerentelor unei instanțe de recurs, Victor Harovschi vs Moldova, 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs Bulgaria, 6 septembrie 2018, parag. 52 – 53).

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea cauzei în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet și evaziv.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei cerințelor, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante Irina Cocu și Igor Calentiev, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Irina Cocu și Igor Calentiev, reprezentați de către avocatul Nicolae Frumosu.

Se casează parțial decizia din 05 octombrie 2004 a Curții de Apel Chișinău, în partea pretențiilor reclamanților Irina Cocu și Igor Colentiev, în cauza civilă la cererea depusă de Aurelia Dacina, Alexandra Șireaeva, Igor Calentiev și Irina Cocu împotriva Oleg Bojenin, Sergiu Caracuianu, Ministerului de Interne al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, compensarea cheltuielilor pentru îngrijirea copiilor minori rămași fără întreținător, cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Nina Vascan

Mariana Pitic

Victor Burduh